



VR 24.06.22 - CONCERTZAAL CCHA

BELGIAN NATIONAL ORCHESTRA

O.L.V. EIVIND AADLAND

Laureatenconcert Koningin

Elisabethwedstrijd voor cello 2022

Hayoung Choi (Zuid-Korea)

Yibai Chen (China)

Marcel Johannes Kits (Estland)



CCHA.BE

VR 24.06.22 - CONCERTZAAL CCHA

BELGIAN NATIONAL ORCHESTRA

O.L.V. EIVIND AADLAND

Laureatenconcert Koningin

Elisabethwedstrijd voor cello 2022

Hayoung Choi (Zuid-Korea)

Yibai Chen (China)

Marcel Johannes Kits (Estland)

samenstelling programmateksten: Riet Jaeken

PROGRAMMA

Marcel Johannes Kits

Robert Schumann ⁽¹⁸¹⁰⁻¹⁸⁵⁶⁾

Celloconcerto in a, opus 129

Nicht zu schnell

Langsam

Sehr lebhaft

Yibai Chen

Pyotr Ilyich Tchaikovsky ⁽¹⁸⁴⁰⁻¹⁸⁹³⁾

Variaties op een rococotheema, opus 33 ('Fitzenhagenversie')

Moderato assai quasi Andante – Thema: Moderato semplice

Var. I: Tempo della Thema

Var. II: Tempo della Thema

Var. VII: Andante sostenuto

Var. V: Andante grazioso

Var. VI: Allegro vivo

Var. III: Andante

Var. IV: Andante

Coda: Allegro moderato con anima

Pauze

Hayoung Choi

Dmitri Shostakovich ⁽¹⁹⁰⁶⁻¹⁹⁷⁵⁾

Celloconcerto nr. 1 in Es, opus 107

Allegretto

Moderato

Cadenza – Attaca

Allegro con moto

TOELICHTING

In het voorjaar van 2022 stond de Koningin Elisabethwedstrijd voor de tweede keer in het teken van de cello. Na maanden van intensief voorbereidingswerk namen 12 jonge cellisten, 's werelds meest beloftevolle talenten, het tegen elkaar op in de finale van de Koningin Elisabethwedstrijd. *“Deze editie was een ‘grand cru’, met deelnemers van een uitzonderlijk hoog niveau,”* zo klonk het bij nagenoeg alle commentatoren. De Koreaanse Hayoung Choi (°1998), die in de finale het celloconcerto van Lutosławski uitvoerde, kwam als winnares uit de bus. De tweede prijs ging naar de Chinees Yibai Chen (°2001) en de derde prijs naar de Est Marcel Johannes Kits (°1995). Beiden voerden het *Eerste celloconcerto* van Shostakovich uit. Maak in dit concert kennis met de drie eerste finalisten, die elk een zelfgekozen werk uitvoeren.

Schumanns Celloconcerto

Marcel Johannes Kits bijt de spits af met het *Celloconcerto* van Robert Schumann. Deze koesterde een bijzondere affiniteit voor de cello en begon het instrument zelf te bespelen nadat hij door een blessure aan zijn rechterhand de piano noodgedwongen moest opgeven. Zijn *Celloconcerto* componeerde Robert Schumann in nauwelijks twee weken tijd in het jaar 1850, toen hij samen met zijn vrouw Clara uit Dresden pas naar Düsseldorf was komen wonen. Daar had het stadsbestuur hem de functie van muziekdirecteur aangeboden. Alhoewel Robert Schumann toen reeds werd geplaagd door depressieve en melancholische buien, ademt het *Celloconcerto* nog steeds een sfeer van gelukkige creativiteit. Schumanns *Celloconcerto* bestaat uit drie delen die zonder pauze na elkaar worden gespeeld. Het schuwt al te grote virtuositeit en zet volop in op warme lyriek. Daardoor krijgt het muzikale discours een vrijheid die men zelden in Schumanns symfonische werken ontmoet. Hoewel de structuur klassiek blijft (*‘Nicht zu schnell’* in de sonatevorm; *‘Langsam’* in een Liedvorm; *‘Sehr lebhaft’* als finale met het technisch hoogtepunt voor de violist), is de taal romantisch en nergens wordt de poëtische wereld van Schumann doorbroken voor de grillen van de solist. Er zit in het werk trouwens ook geen cadenza in de gebruikelijke zin van het woord. Enkel op het einde van de finale komt er een ogenschijnlijk geïmproviseerde partij, begeleid door pizzicati

van de strijkers en enkele noten van de blazers. Een moment van pure klankpoëzie en vol theatraaliteit.

Tchaikovsky's Rococovariaties

Yiabi Chen brengt geen concerto, maar de *Rococovariaties* van Pyotr Ilyich Tchaikovsky. Dit in 1876 geschreven werk, waarin de solist en het orkest met elkaar in dialoog treden, is opgebouwd rond een thema waarop variaties gespeeld worden. Het thema is een eerbetoon aan een specifieke stijl, namelijk de rocaille- of rococostijl. Met die term, die hoofdzakelijk wordt gebruikt in de decoratieve kunsten en de architectuur, wordt verwezen naar een 'decadente' barokstijl. De *Rococovariaties* zijn evenwel geen pastiche: enkel het thema roept de lichteheid en de verfijning op die die traditie uit het verleden kenmerkten.

De variaties zijn opgedragen aan de Duitse cellist Fitzenhagen die ze in 1877 voor het eerst voor publiek speelde. Tchaikovsky was ontzet toen hij hoorde hoe zijn werk was verhakeld en zijn variaties waren omgewisseld. Het geluk was de componist niet gunstig gezind: zijn concerten, die tegenwoordig wereldwijd volle zalen lokken en tot de absolute top van het genre behoren, kenden een moeizame start. Nikolai Rubinstein, voor wie Tchaikovsky zijn *Eerste pianoconcerto* heeft geschreven, noemde het werk onspeelbaar. Joseph Joachim, aan wie het *Vioolconcerto* was opgedragen, weigerde de strijkstok in de hand te nemen. De ondankbare Fitzenhagen, van zijn kant, heeft altijd staande gehouden dat hij de *Variaties* alleen maar heeft verbeterd. Zijn koppigheid heeft hem ook geloond: vele cellisten, waaronder ook Yiabi Chen vanavond, spelen namelijk de zogenaamde '*Fitzenhagenversie*'. Fitzenhagen was naast een bijzonder onderlegd cellist ook een prima componist en hij heeft het werk er in geen geval minder interessant op gemaakt. Voor Tchaikovsky moet het echter ontzettend frustrerend zijn geweest om te zien hoe zijn werk hem helemaal uit de handen gleed.

Shostakovich' Eerste celloconcerto

Hayoung Choi, winnares van de Koningin Elisabethwedstrijd 2022, sluit het concert af met het *Eerste celloconcerto* van Shostakovich, een van de moeilijkste stukken uit het cellorepertoire. Shostakovich componeerde dit werk in 1959, geprikkeld door de *Sinfonia*

concertante van Prokofiev. De beroemde Russische cellist Mstislav Rostropovich speelde de première van beide werken.

Het *Eerste celloconcerto* van Shostakovich bestaat uit vier delen. De frisse, intens ritmische eerste en derde bewegingen contrasteren met de melancholische tweede beweging. In de laatste beweging citeert Shostakovich Stalins lievelingslied *Suliko* op ironische wijze: na de dood van de dictator voelde hij zich vrij om zo 'formalistisch' te schrijven als hij zelf wou. Met een viernotenmotief – DSCH – dat in drie van de vier bewegingen opduikt, zette Shostakovich bovendien meermaals zelfbewust zijn muzikale handtekening.

BIOGRAFIEËN

Belgian National Orchestra

Het Belgian National Orchestra, dat werd opgericht in 1936, is de geprivilegieerde partner van Bozar. Het orkest staat reeds vijf jaar onder de leiding van de Amerikaanse dirigent Hugh Wolff die in september 2022 wordt opgevolgd door aankomend chef-dirigent Antony Hermus, eerste gastdirigent Roberto González-Monjas en geassocieerd dirigent Michael Schönwandt. Het Belgian National Orchestra treedt op met solisten van wereldformaat als Hilary Hahn, Thomas Hampson, Angela Gheorghiu, Jean-Yves Thibaudet en Truls Mørk. Verder investeert het Belgian National Orchestra in de toekomstige generatie luisteraars en deinst het niet terug voor vernieuwende projecten, zoals met pop-rock-artiest Ozark Henry en recent met Stromae voor zijn nieuwe album *Multitude*. Tot de bekroonde discografie, voornamelijk op het label Fuga Libera, behoren onder meer zes opnames onder leiding van voormalig chef-dirigent Walter Weller.

Eivind Aadland - dirigent

Eivind Aadland studeerde viool bij Yehudi Menuhin en was concertmeester van het Filharmonisch Orkest van Bergen en het European Union Chamber Orchestra alvorens hij zich op het dirigeren richtte. Van 2004 tot 2010 was hij chef-dirigent en artistiek leider van het Trondheim Symphony Orchestra. Momenteel is hij een veelgevraagd gastdirigent, vooral bij Scandinavische orkesten zoals de Oslo Philharmonic en het Filharmonisch Orkest van Bergen, het Stavanger Symphony en het Swedish Chamber Orchestra. In de opera van Oslo heeft hij producties als *Don Giovanni*, *Le nozze di Figaro*, *Die Zauberflöte* en *Die Fledermaus* gedirigeerd. Eivind Aadland maakte diverse opnamen voor verschillende labels met voornamelijk Noorse en Zweedse muziek.



Hayoung Choi – Eerste Prijs

Hayoung Choi werd geboren in Bielefeld, Duitsland. Ze studeerde achtereenvolgens aan de Korean National University of Arts met Myung-Wha Chung en Hyongwon Chang, de Purcell School for Young Musicians met Alexander Boyarsky en bij Frans Helmerson en Wolfgang Emanuel Schmidt aan de Kronberg Academy. Ze won de Eerste Prijs in een aantal internationale muziekwedstrijden, waaronder de Krzysztof

Penderecki Cello Competition, de Brahmswedstrijd in Oostenrijk, het Antonio Janigro celloconcours en de Justus Dotzauer-wedstrijd voor jonge cellisten. Als soliste trad ze op met o.m. de Kremerata Baltica, de Salzburger Camerata, het Opern- und Museumsorchester Frankfurt, het Kraków Philharmonic Orchestra, het Olsztyn Philharmonic Orchestra en het Suwon Philharmonic Orchestra.



Yibai Chen – Tweede Prijs

Yibai Chen begon op vijfjarige leeftijd cello te spelen bij Meijuan Liu aan het muziekconservatorium van Shanghai. Daarna studeerde hij bij Danjulo Ishizaka aan de Universität der Künste in Berlijn en momenteel vervolmaakt hij zich aan de Hochschule für Musik in Basel. Hij nam deel aan tal van masterclasses, o.m. bij David Geringas, Jens Peter Maintz, Jian Wang, Martti Rousi, Liwei Qin, Tsuyoshi Tsutsumi,

Gabriel Schwabe en Wen-Sinn Yang, alsook bij violist Daniel Hope en pianist Jacques Ammon. Yibai Chen won de Derde Prijs van

de Witold Lutoslawski cellowedstrijd en de Tweede Prijs van het Enescu-concours, alsook - op 17-jarige leeftijd - de Vijfde Prijs van het Tsjajkovski-concours. Hij trad onder meer op met het Amadeus Chamber Orchestra, de Polish National Opera, de Südwestdeutsche Philharmonie Konstanz, het Shanghai Philharmonic Orchestra, het Gauteng Philharmonic Orchestra en de Cape Town Philharmonic.



Marcel Johannes Kits – Derde Prijs

Marcel Johannes Kits toonde vanaf zijn vierde grote belangstelling voor de cello. Hij begon zijn opleiding in Tallinn en zette die in Duitsland voort bij Francis Gouton en Jens Peter Maintz. Hij trad voornamelijk op in Estland, zijn vaderland, en in Europa, ondermeer in de Elbphilharmonie, de Pierre Boulez Saal en de Philharmonie in Berlijn, maar ook in Sint-Petersburg, Moskou en Israël. Hij werd tevens

uitgenodigd voor het Olympus muziekfestival in Sint-Petersburg en op de Festpiele Mecklenburg-Vorpommern. Hij behaalde de Eerste Prijs op de Brahmswedstrijd in Oostenrijk in 2016 en in 2018 op het Enescu-concours in Roemenië, en in 2019 haalde hij de halve finale in de muziekwedstrijd van de Duitse televisiezender ARD. Hij is daarnaast een fervent kamermusicus en speelt sinds zijn negende in trio's met Robert Traksmann en Rasmus Andreas Raide, met wie hij diverse cd's opnam voor de Deutsche Stiftung Musikleben, een stichting die hem zijn Francesco Ruggieri cello uitleent.

ORKEST

Concertmeester

Alexei Moshkov

1^{ste} viool

Sophie Causanschi ***

Maria Elena Boila

Nicolas Deharven

Françoise Gilliquet

Akika Hayakawa

Philip Handschoewerker

Serge Stons

Dirk Van de Moortel

Isabelle Dunlop

Anne Leonardo

Tatiana Valvalina

2^{de} viool

Jacqueline Preys **

Nathalie Lefin *

Sophie Demoulin

Pierre Hanquin

Anouk Lapaire

Ana Spanu

Challain Ferret

Ricardo Viera

Esther Singier

Radostina Tchalakova

altviool

Mark Sabbah ***

Sophie Destivelle

Kateljne Onsia

Peter Pieters

Marinela Serban

Silvia Tentori

Edouard Thise

Song Aun Mun

Charles Luccinachio

cello

Olsi Leka ***

Lesya Demkovych

Tine Muylle

Uros Nastic

Joachim Jamaert

Alexandre Beauvoir

contrabas

Serghei Gorlenko *

Svetoslav Dimitriev *

Ludo Joly *

Dan Ishimoto

Miguel Meulders

fluit

Baudoin Giaux ***

Laurence Dubar *

hobo

Arnaud Guittet *

Ilona Ingels

klarinet

Jean Michel Charlier ***

Geert Baeckelandt

fagot

Gordon Fantini ***

Filip Neyens *

hoorn

Anthony Devriendt ***

Bernard Wasnaire *

trompet

Leo Wouters ***

José Hernandez

Pauken

Nico Schoeters ***

Celesta / Piano

Ilze Demaeyer

*** lessenaaraanvoerder

** 1^{ste} solist

* solist

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP **ccha.be**



Vlaanderen
verbedding weric

